

Skadedyr i panser og plade

Af uldlus og skjoldlus findes over 60 arter beskrevet i Danmark. Endnu flere er uden tvivl på vej til at få fodfæste herhjemme.

Skjoldlus og uldlus har en særlige evne til at beskytte sig mod ugunstige livsvilkår. Udendørs mod ugunstige klima- og nedbørsforhold, rovdyr samt snyltere. Indendørs på vore potteplanter tåler de næsten hvad som helst, vi kan hitte på at hælde i hovedet på dem.

Mere end 60 arter af uldlus og skjoldlus er beskrevet i Danmark. Visse arter er sjældne, men flere vil uden tvivl finde fodfæste her i landet – som følge af den øgede interesse for at dyrke planter fra sydligere himmelstrøg kombineret med de milde vintre. Oliven, citrus, *Ficus*-arter og forskellige palmer har ofte kolonier af skjoldlus og uldlus, der spreder sig til vore øvrige planter.

SNABLEN NEDE I SAFTBANERNE

Som navnet antyder, er skjoldlusen i en del af sin udviklingstid dækket af et brunligt, kitin-holdigt skjold. Hos uldlusen består beskyttelsen af hvide, voksagtige vattotter, som er vandskyende.

Skjoldlus og uldlus suger plante-

saft direkte fra plantens saftbaner. De har især brug for proteinstofferne. De overskydende sukkerstoffer udskilles og giver bladene en klistret overflade, som samtidig er grobund for forskellige svampe. Alt sammen giver det planterne et brunligt og uæstetisk udseende, og det nedsætter vækstkraften.

FORPLANTNING UDEN EROTIK

Uldlus og skjoldlus har en ikke særlig ophidsende forplantningsadfærd. I insekternes verden kendes fænomenet "jomfrufødsel", og dét er udbredt hos både uldlus og skjoldlus. Hunnerne lægger æg uden forudgående befrugtning, da det tager for lang tid at vente på en han! Æggene er næsten alle hunner og tro kopier af moderen (kloner). Kun i ganske få tilfælde lægges æg, der bliver til hanner (hos visse arter slet ikke). Hannerne har normalt vinger og kan flyve ud og finde hunner at parre sig med.

Hos skjoldlus er æggene beskyttet under moderens skjold. Når de er lagt, dør moderen, og de nyklækkede larver vandrer ud fra hendes skjold og finder sig en egnet plads på planten. Herefter svinder deres ben ind, og resten af livet er de ubevægelige.

Uldlusen er bevægelig i hele sin levetid. Æggene og de nyklækkede larver er beskyttet af en ægsæk.

Spredningen af skjoldlus og uldlus

til nye planter foregår hovedsagelig ved, at planterne berører hinanden, ved vind-spredning / træk eller passivt, når vi pusler og flytter rundt med potterne.

Udviklingstiden for én generation er lang: omkring en måned ved 20 grader, længere tid ved lavere temperaturer. Derfor er skjoldlus og uldlus især et problem i større planter og i planter, som vi beholder i lang tid.

FOREBYG

- **Kontrol:** Tjek dine planter for skjoldlus, inden du bringer dem hjem. De æglæggende hunner af skjoldlus og uldlus kan ikke flyve.
- **Karantæne:** Nyindkøbte planter, hvortil man har mistanke om angreb af skjoldlus eller uldlus, bør isoleres.

BEKÆMP

- **Fjern angrebne planter / blade.** Er planten kraftigt angrebet – så smid den væk!
- **Voksne skjoldlus på træagtige stammer** kan fjernes med stiv børste. Hos planter med bløde plantedele bruges en kniv. Gør det, så snart du opdager lusene.

MARIEHØNS MOD ULDLUS

- **Mariehøns:** Til bekæmpelse af uldlus kan købes en speciel uldlus-mariehøne. Både de voksne og larverne lokaliserer og spiser uldlus. Uldlus-mariehøns er varmeelskende og bør anvendes ved temperaturer over 19 grader. Luftfugtigheden skal være over 60 %. Og der bør være dagslys eller kunstlys i ikke under 12 timer.
- Der findes en del nyttedyr, som angriber skjoldlus, men de egner sig ikke særlig godt til hobbybrug.

Du kan læse mere om uldlus og skjoldlus på www.plante-doktor.dk.

Skjoldlus (*Saissetia coffeae*) på fugleredebrægne.

"Langhalet" uldlus på *Kalanchoë*.